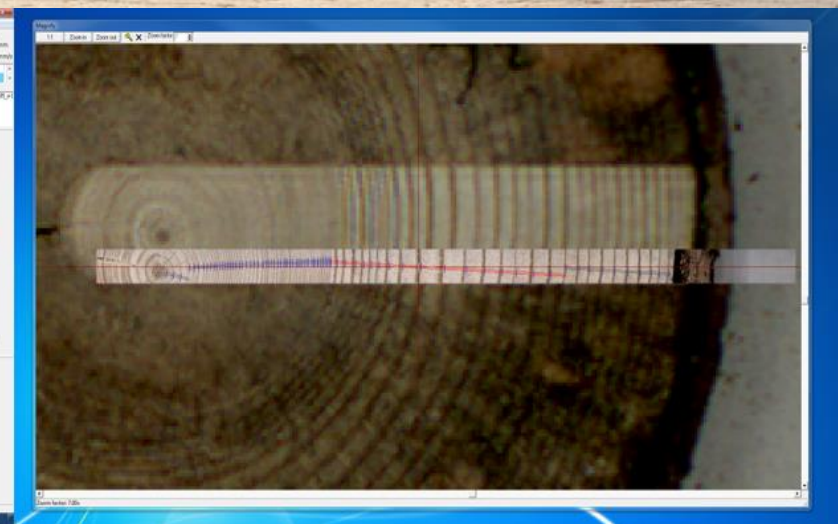
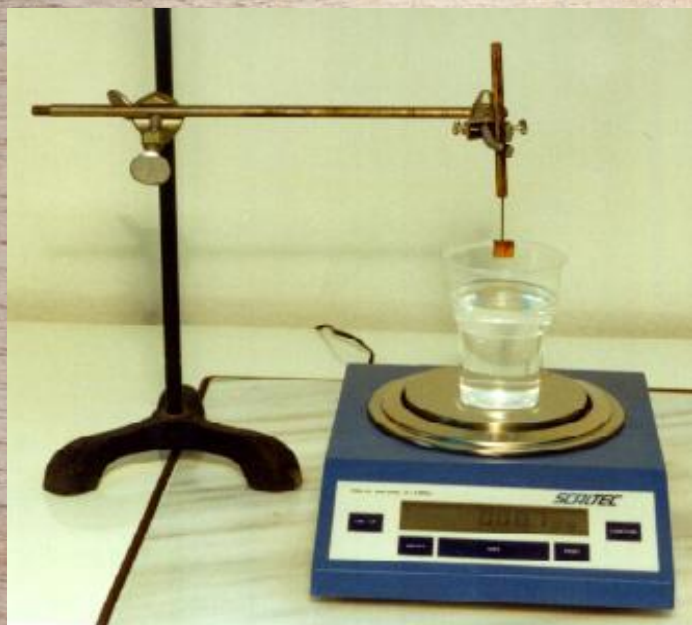

ΥΛΟΧΡΗΣΤΙΚΗ

ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΞΥΛΟΥ

**ΔΙΑΣΤΑΣΙΑΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ
(ΡΙΚΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΓΚΩΣΗ)
ΤΟΥ ΞΥΛΟΥ**

Ρίκνωση και Διόγκωση του ξύλου

Ρίκνωση: Η **ελάττωση (μείωση) των διαστάσεων** του ξύλου, όταν αποβάλλει υγρασία κάτω από το σημείο ινοκόρου (30%)

30 % → 0 %

Διόγκωση: Η **αύξηση των διαστάσεων** του ξύλου, όταν η υγρασία του ξύλου αυξάνεται από μία χαμηλή υγρασία ή υγρασία 0% μέχρι το σημείο ινοκόρου

0 % → 30 %

- ✓ Για μεταβολές της υγρασίας πάνω από το σημείο ινοκόρου (δηλ. μέσα στις κυτταρικές κοιλότητες του ξύλου), **δεν παρατηρούνται μεταβολές στις διαστάσεις του ξύλου**

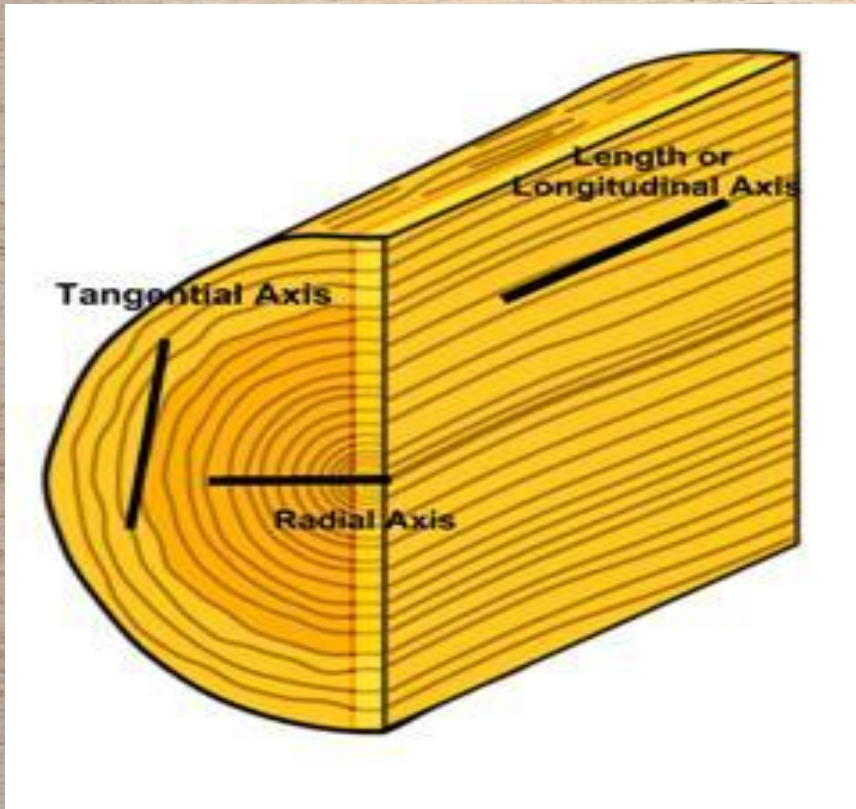
Ρίκνωση και Διόγκωση: Μεταβολές διαστάσεων του ξύλου

Στις μεταβολές αυτές, έχουμε αντίστοιχα, μείωση και αύξηση των διαστάσεων του ξύλου και στις τρεις κατευθύνσεις του

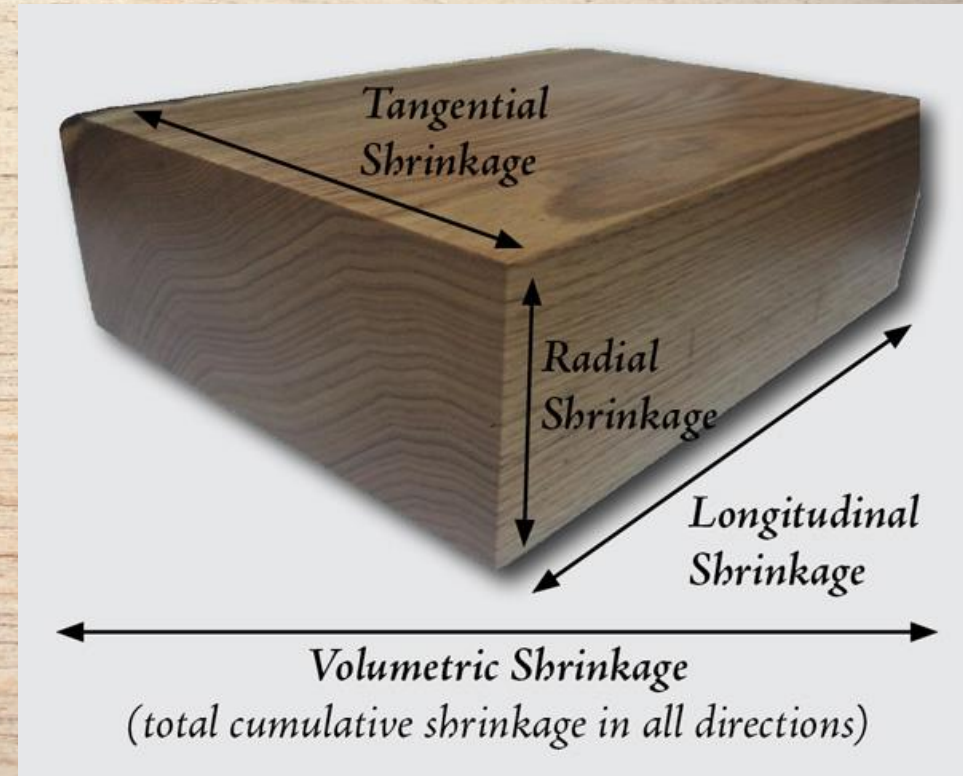
- Εγκάρσια

- Ακτινική

- Εφαπτομενική

0 % $\rightleftarrows$ 30 %

Παράγοντες που επηρεάζουν τη ρίκνωση και διόγκωση

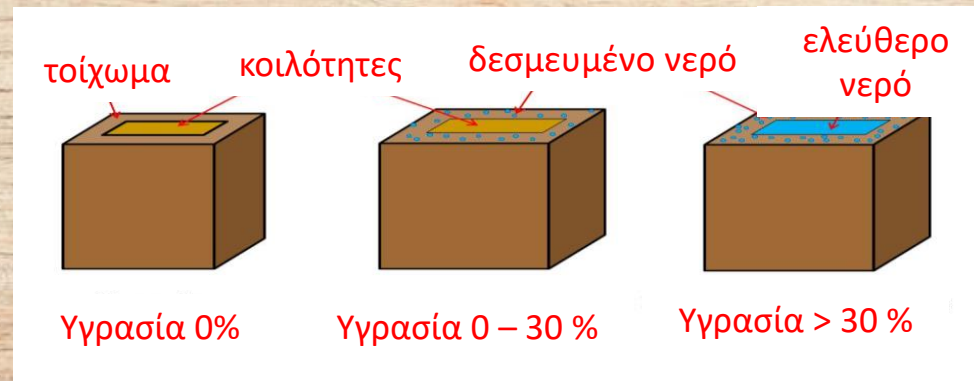
- ✓ Υγρασία
- ✓ Πυκνότητα
- ✓ Δομή
- ✓ Εκχυλίσματα
- ✓ Χημική σύσταση

Υγρασία - Πως επηρεάζει ρίκνωση και διόγκωση

μέγεθος της ρίκνωσης ή
διόγκωσης του ξύλου

ανάλογο
→
σχέση σχεδόν
ευθύγραμμη

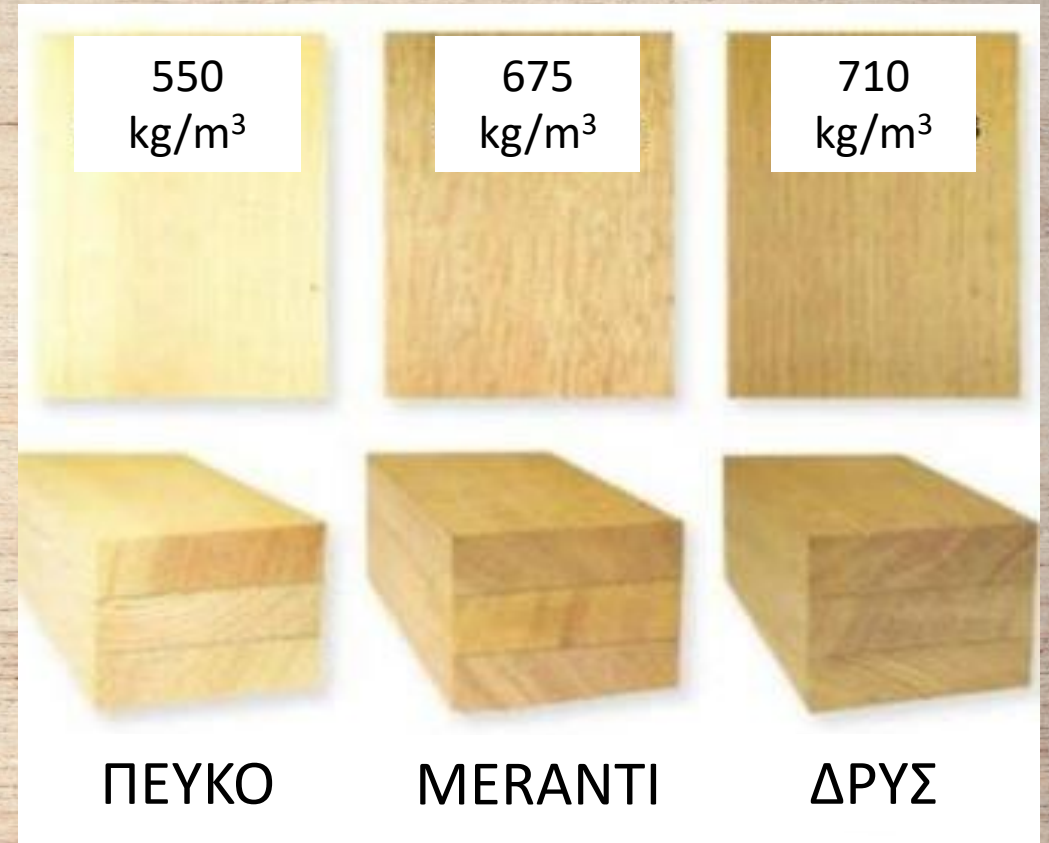
- ✓ υγρασία που αποβάλλεται ή
- ✓ υγρασία που προσλαμβάνεται

Η σχέση της ρίκνωσης και της διόγκωσης με την υγρασία επηρεάζεται και από την **πυκνότητα του ξύλου** (ελαφρύ, βαρύ ξύλο)

Πυκνότητα - Πως επηρεάζει ρίκνωση και διόγκωση

- ✓ Η ρίκνωση και η διόγκωση αυξάνονται ανάλογα, όταν αυξάνεται και η πυκνότητα του ξύλου
- ✓ Επιπλέον ξύλα με μεγάλη πυκνότητα ρικνώνονται και διογκώνονται σε μεγαλύτερο βαθμό

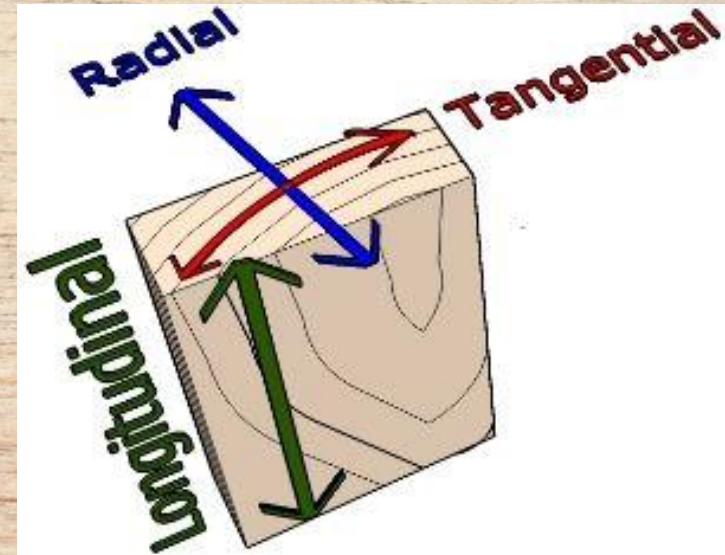
Ξύλα με μεγάλη πυκνότητα

μεγαλύτερη συγκέντρωση ξυλώδους ύλης
μεγαλύτερο πάχος κυτταρικών τοιχωμάτων

Δομή - Πως επηρεάζει ρίκνωση και διόγκωση

- ✓ Η κύρια αιτία διαφορετικής συμπεριφοράς της ρίκνωσης και διόγκωσης του ξύλου (επηρεάζει καθοριστικά)
- ✓ Η συμπεριφορά αυτή είναι χαρακτηριστική στις τρεις κατευθύνσεις του ξύλου

Εφαπτομενική – Ακτινική – Αξονική

- ✓ Οι διαφορές δομής στο ξύλο (τύποι κυττάρων, πάχος τοιχωμάτων, ποσοστό όψιμου/πρώιμου ξύλου) επηρεάζουν με διαφορετικό τρόπο

Εκχυλίσματα - Πως επηρεάζουν ρίκνωση και διόγκωση

- ✓ Τα εκχυλίσματα είναι **ουσίες υδρόφοβες** και καταλαμβάνουν μέρος των κενών χώρων του ξύλου (π.χ. στα πεύκα μεγάλη συγκέντρωση ρητίνης στο εγκάρδιο ξύλο, βλ. δαδί)
- ✓ Υψηλή περιεκτικότητα του ξύλου σε εκχυλίσματα συντελεί στην **ελάττωση** της ρίκνωση και διόγκωσης
- ✓ Απομάκρυνσή τους (με εκχύλιση) προκαλεί σημαντική **αύξηση** της ρίκνωσης και διόγκωσης του ξύλου

Χημική σύσταση - Πως επηρεάζει ρίκνωση και διόγκωση

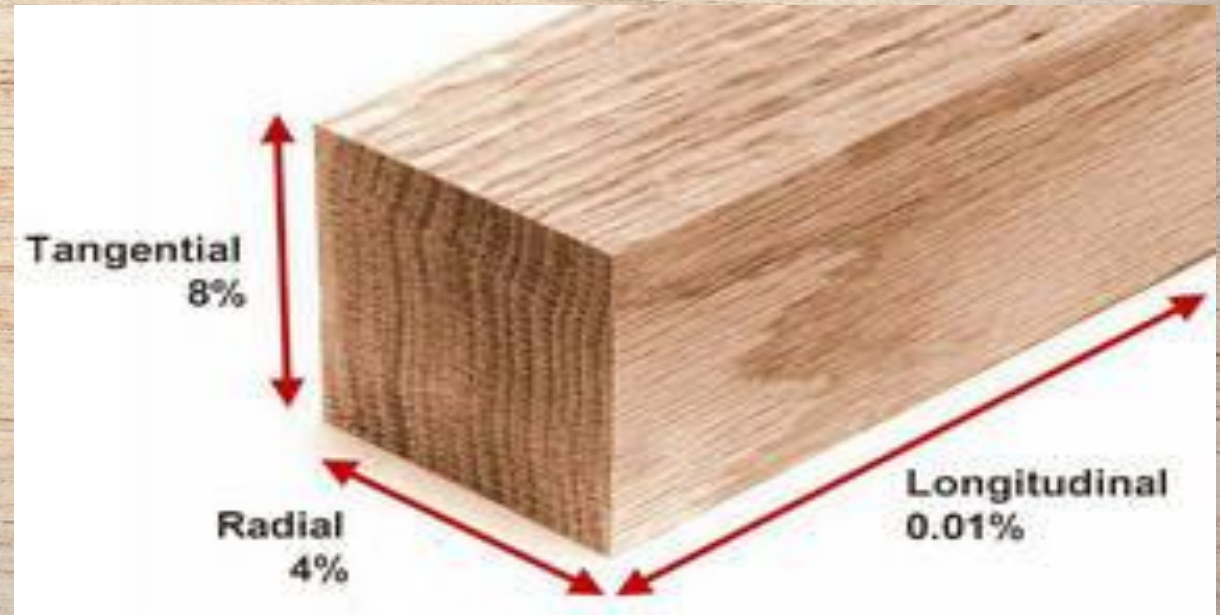
- ✓ Η χημική σύσταση του ξύλου επηρεάζει **σε μικρό βαθμό** τη ρίκνωση και τη διόγκωση του ξύλου
(δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές στην περιεκτικότητα κυτταρίνης, λιγνίνης μεταξύ διαφορετικών ειδών ξύλου)
- ✓ Η περιεκτικότητα σε λιγνίνη έχει περιοριστική δράση και η απομάκρυνση της προκαλεί αύξηση της ρίκνωσης και της διόγκωσης του ξύλου

Ανισοτροπία στη ρίκνωση και διόγκωση

- ✓ Ρίκνωση-διόγκωση δεν είναι ίδιες στις διάφορες κατευθύνσεις του ξύλου
- ✓ Οι **μεγαλύτερες μεταβολές** στις διαστάσεις παρατηρούνται στην **εφαπτομενική** κατεύθυνση (εφαπτομενική ρίκνωση και διόγκωση)
- ✓ Η **ακτινική** ρίκνωση και διόγκωση είναι **σημαντικά μικρότερη** (περίπου 40-60% της εφαπτομενικής)
- ✓ Η **αξονική** (κατά μήκος) ρίκνωση και διόγκωση είναι **πολύ μικρή**

Μέγιστη ρίκνωση-διόγκωση από χλωρή σε απόλυτα ξηρή και αντιστρόφως (μ.ο.):

- Εφαπτομενική	6-12 %
- Ακτινική	2,5-7 %
- Αξονική	0,1-0,6 %

Διαφορές εφαπτομενικής και ακτινικής ρίκνωσης-διόγκωσης

Ανισοτροπία του ξύλου είναι η διαφορά μεταξύ της εφαπτομενικής και ακτινικής ρίκνωσης ή διόγκωσης και εκφράζεται με τον συντελεστή ανισοτροπίας

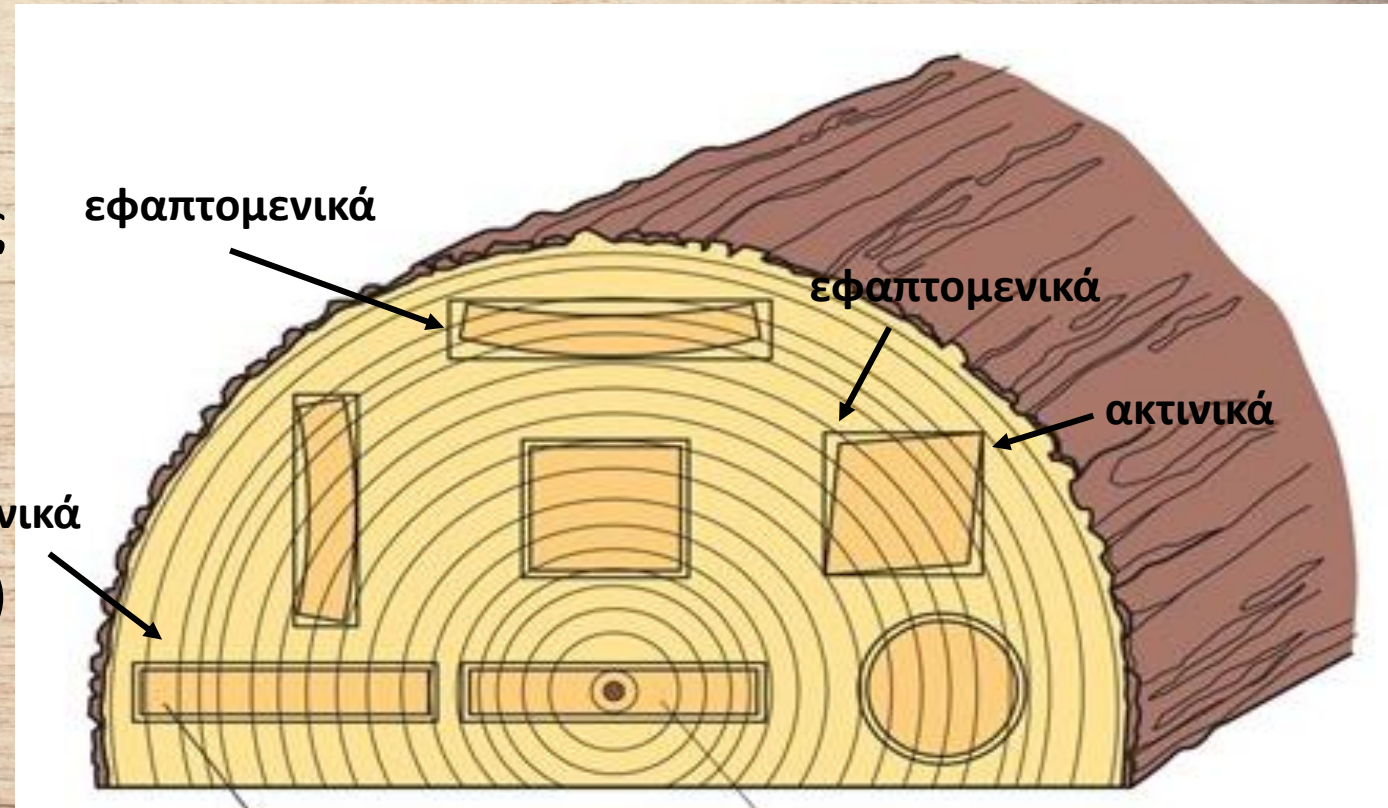
Συντελεστής ανισοτροπίας = εφαπτομενική ρίκνωση ÷ ακτινική ρίκνωση ή
εφαπτομενική διόγκωση ÷ ακτινική διόγκωση

Ο Σ.Α. *μικραίνει με την αύξηση της πυκνότητας* (σχέση αντιστρόφως ανάλογη), δηλαδή βαρύτερα ξύλα έχουν μικρότερη ανισοτροπία

Πρακτική σημασία της ρίκνωσης και διόγκωσης

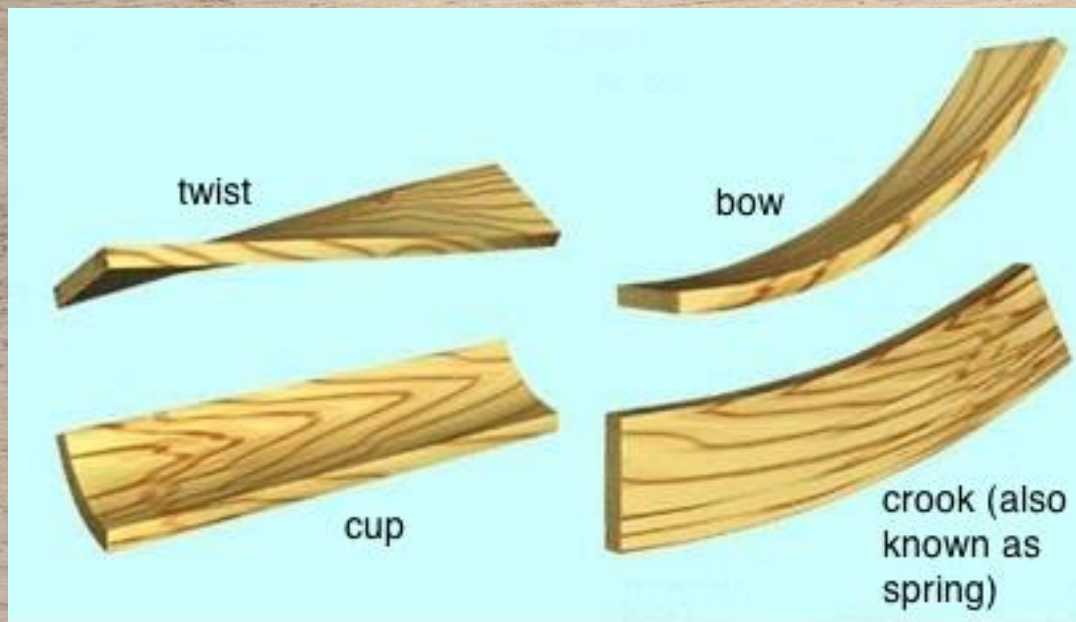
Η βασική αιτία για πολλά σφάλματα που γίνονται σε κατασκευές ξύλου και έπιπλα, όταν μεταβάλλονται οι καιρικές συνθήκες αλλά και λόγω κακής ξήρανσης

- ✓ Άνοιγμα (διάκενα) ή σφήνωση αρμών (παράθυρα, συρτάρια, πόρτες)
- ✓ Μεταβολές σχήματος εγκάρσιας τομής
- ✓ Ραγαδώσεις άκρων και επιφάνειας
- ✓ Στρεβλώσεις
- ✓ Εσωτερικές τάσεις (κελύφωση)
- ✓ Εσωτερικές ραγαδώσεις (κυψελίδωση)
- ✓ Πλήρης μεταβολή εξωτερικής μορφής (κατάρρευση)

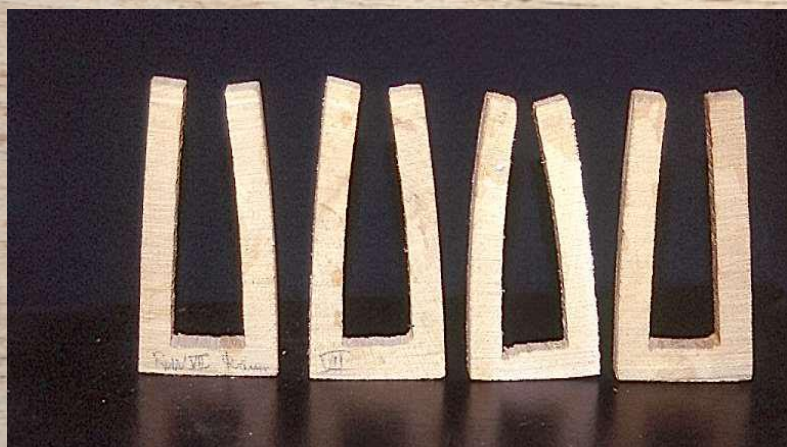

Επίδραση διαφοράς ρίκνωσης και διόγκωσης στο σχήμα διάφορων διατομών κορμοτεμαχίου

Σφάλματα εξαιτίας της ρίκνωσης και διόγκωσης

Στρεβλώσεις

Εσωτερικές τάσεις (κελύφωση)

Εσωτερικές ραγαδώσεις

Κακή στοίβαση κατά τη ξήρανση

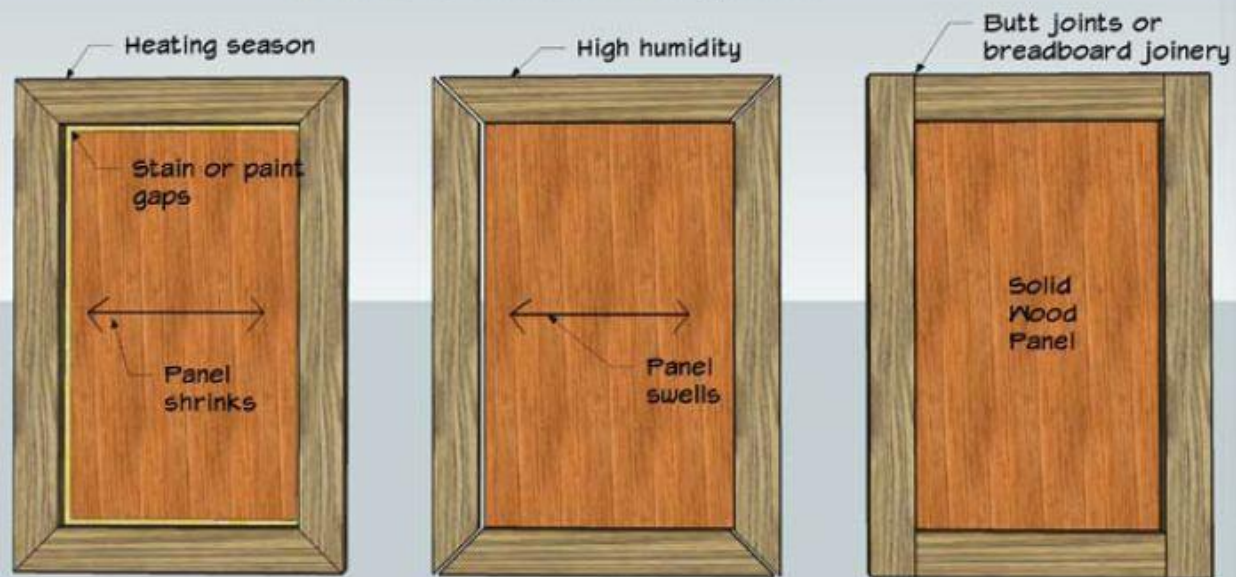
Σφάλματα εξαιτίας της ρίκνωσης και διόγκωσης

Solid Wood Table Top with Nosing/Frame

σε επιφάνεια τραπεζιού

Solid Wood Panel with Nosing/Frame

σε πορτάκια κουζίνας/επίπλου

Τρόποι αντιμετώπισης ρίκνωσης και διόγκωσης στην πράξη

- ✓ Σωστή και επιμελημένη **ξήρανση του ξύλου** μέχρι το ποσοστό υγρασίας του χώρου στον οποίο πρόκειται να χρησιμοποιηθεί σαν κατασκευή

Για εσωτερικούς χώρους   *περίπου 8-9% (7-10%)*

Για εξωτερικούς χώρους   *12-15%*

Για κουφώματα   *10-12%*

- ✓ Επάλειψη της κατασκευής ξύλου με **συντηρητικά του ξύλου** (λινέλαιο, βερνίκια, ελαιοχρώματα)

- ✓ Χρήση νέων σύνθετων **προϊόντων ξύλου** (κόντρα-πλακέ, μοριοπλάκες, ινοπλάκες) τα οποία παρουσιάζουν περιορισμένη ρίκνωση-διόγκωση

Ευρεία εφαρμογή σε έπιπλα και άλλες κατασκευές όπου η σταθερότητα των διαστάσεων παίζει σπουδαίο ρόλο

- ✓ Ο **εμποτισμός του ξύλου** με υδατοδιαλυτά άλατα και συνθετικές ρητίνες